

ENTREVISTA **Francesc Viadel** | PERIODISTA I ESCRIPTOR

«L'anticatalanisme ha estat la gran victòria de la dreta i el gran fracàs de la democràcia»

■ «No mos fareu catalans. Història inacabada del "blaverisme"», publicat per L'Esfera dels Llibres, és la nova obra de Francesc Viadel (Algemesí, 1968). El text és alhora un fresc periodístic i una aproximació històrica a un fenomen polític, l'anticatalanisme valencià, que ha trasbalsat la nostra societat els darrers trenta anys, tot just després de l'arribada de les llibertats democràtiques.

Juli Capilla
-En quin moment comença l'anticatalanisme a València?

-L'anticatalanisme a València, tal i com ha arribat fins als nostres dies, naix a la Transició. Abans, hi va haver alguna polèmica, als anys seixanta, però de grans campanyes mediàtiques, d'agitació al carrer, no en podem parlar fins l'any 1975 en què es carrega contra Sanchis Guarner. És aquest any, després de la mort de Franco, que comença a articular-se el moviment blaver.

-Quins són, però, els antecedents d'aquest anticatalanisme?

-L'anticatalanisme anterior, com ara el que el 1962 va atiar José Ombuena contra Joan Fuster, arran de la publicació de *Nosaltres els valencians* i d'*El País Valencià*, és molt restringit, no transcendeix socialment, és una disputa entre lletraferits en bona part per qüestions personals. I pel que fa al component anticatalanista de Blasco Ibáñez, tampoc no és comparable. És molt diferent, pel context històric i per moltes altres raons. Era un anticatalanisme, si vols, arriscant-nos molt, modern, que creia defensar els interessos de les classes populars i dels valencians combatent el nacionalisme de la burgesia catalana, molt emmarcat també dins del context espanyol.

-Qui orquestra aquest anticatalanisme «modern» a la Transició?

-Evidentment, el nacionalisme franquista. Aquest s'empara darrere d'una coartada indígena que li proporciona la defeció de Casp i Adlert. És l'aparell franquista el que està al darrere de tota l'articulació d'aquest moviment. Ara bé, encara desconeixem molts detalls del que va passar exactament i com. Els historiadors, tenen molta feina per endavant, cal que burxen els textos, que indaguen en arxius de tota mena, policials, en hemeroteques. Tot això està encara per fer.

-Què hi tenen a veure Emilio Artard, Manuel Broseta, Fernando Abril Martorell...?

-El de Broseta és un paper trist i crec que el que més ha dolgut als demòcrates del país. Cucó i Albiñana el responsabilitzen de ser la persona que va exercir una influència decisiva en la posició mampresa per *Las Provincias* en relació al conflicte. Dolgué perquè Broseta representava els valors d'un demòcrata liberal, amb possibilitats de vertebrar una dreta moderna i culta que no haguera muntat possiblement el desgavell anticatalanista. Un home que inicialment escrivia al diari

degà articles importantíssims com els de «Catalanisme i anticatalanisme», en els quals advertia que el que estava passant al carrer era molt greu, que calia distingir entre política i filologia, que estava pel diàleg. I va passar d'això a un comportament totalment oposat. I quant a Artard, va ser ell mateix qui va dir, a *El Temps*, que eixa estupidesa de «Comunitat Valenciana» s'ho havia inventat ell, i Abril Martorell l'artífex de la barrera del 5%, entre moltes altres coses... Tots tres formen part del mateix despropòsit tot i que després la dreta els ha beatificat sense matisos, ni crítica possible... Bé, per al PP són els que salven València de la «mateixa conspiració» que ells s'havien inventat.

-I per què canvien d'actitud?

-Perquè en algun moment donat, sobretot en el cas Broseta, es va trobar en una disjuntiva i havia de decantar-se. Potser alguns per convenciment, i d'altres per oportunisme. L'esquerra ideà un país molt i massa racional que la dreta temia i que la gent del carrer, amb escassa o nul·la cultura política i sense informació, no entenia per més voltes que li pegaren. De fet, el fusterianisme implica la «invenció» d'una neotradició que s'oposa a la tradició netament espanyola directament heretada del franquisme i, encara, de més endarrere. Suposà un xoc brutal i un trasbals al si de la societat valenciana. I ells van haver de definir-se o per la realitat imperant fins al moment —espanyola a ultrança— o per la invenció d'un país que estava per fer en tots els sentits, que apuntava directament a qüestions centrals com el relleu, almenys parcial, dels qui dirigien la societat. Es produeix un drama. L'enfrontament, la irracionalitat i la manipulació suposen la frustració d'un possible model de país diferent, l'aniquilació de moltes coses. Hi ha darrere el capteniment de les classes dominants per controlar la

memòria i l'oblit, allò que ha assenyalat Le Goff. En aquest país, la dreta està obsessionada per ocultar una realitat cultural i lingüística que és la que és i no únicament la que ells voldrien. Aprofiten aquesta obsessió per proscriure a tots aquells que no pensen com ells.

-Quin paper juga María Consuelo Reyna en l'anticatalanisme?

-Dirigeix l'aparell de propaganda i d'agitació del secessionisme i l'anticatalanisme a València. Des de *Las Provincias* s'inventa Vicente González Lizondo, Eduardo Zaplana o Juan García Sentandreu però també nissagues de reis mossàrabs o professors delirants que entrevisten tribus al Marroc valencianoparlants. El diari alimentà i retroalimentà permanentment el conflicte. És una llàstima.

-Per què triomfa el «blaverisme» a València?

-Perquè a banda del suport mediàtic i empresarial que té, creix i arrela en un context social amb uns déficits democràtics brutals. La valenciana és una societat que, per més panxacontentisme que es vulga transmetre des de les institucions, encapçala els índexs de lectura més baixos de l'Estat, bastant desinformada i això és un bon context perquè arrela la irracionalitat anticatalanista, perquè

VICENT BLAY

NARRADOR. F. Viadel és també autor de «Terra» i «L'advocat i el diable».

ningú tinga el més mínim respecte a una informació crítica.

-Fins a quin punt ha calat l'anticatalanisme en la societat valenciana?

-L'anticatalanisme ha estat la gran victòria —en termes de rendibilitat electoral i política— de la dreta però el gran fracàs de la societat civil valenciana. Perquè al final l'anticatalanisme no és només una qüestió o problema d'identitat sinó que va més enllà, és, clar i ras, un problema de democràcia. El que no poden fer uns governants demòcrates, simplement sensats, és construir l'imaginari d'un país a partir d'una ideologia que és un despropòsit des del principi a la fi, que compara la normalització lingüística amb un virus o la universitat amb un càncer. Si les contínues apel·lacions contra «lo català», les mentides permanents que es diuen cada dia a la premsa i els argumentaris forçats per donar a entendre que hi ha una amenaça permanent conspirativa de Catalunya contra València... Si tot això, pense, es muntara contra els negres, els jueus o els murcians, tothom s'adonaria del perill i s'avergonyiria i diria prou. El gran drama és que a la dreta tant li fa, que tots ens hem acostumat a això i que fins i tot l'anticatalanisme és un discurs hegemònic sota el qual s'aixopluga la nostra identitat oficial. La societat civil i la classe po-

lítica no han reaccionat com pertocava, que era denunciant eixa situació tant perillosa. És greu que la dreta atie determinades actituds, que no condemne les agressions protagonitzades pels exaltats anticatalanistes, que combregue clarament amb tot això.

-En què s'ha equivocat l'esquerra?

-És possible que l'esquerra concebera una idea massa idealitzada del país, sovint poc ajustada a la realitat. Però tot i això no podem oblidar que l'esquerra, el nacionalisme i els demòcrates en general han estat víctimes d'una persecució salvatge per part dels elements reaccionaris del país. No oblidem que van intentar matar Sanchis Guarner i Joan Fuster i, encara avui, els maten des de la Generalitat quan els silencien com silencien els cantants en valencià o els escriptors. Actituds com la del senyor González Pons són perilloses i reprovables. El senyor Pons, el senyor Camps i el senyor Font de Mora utilitzen l'anticatalanisme per ocultar els seus déficits de gestió, casos com el de Terra Mítica o el de Fabra o els seus problemes interns de partit, tot per confondre l'opinió pública o per acorralar l'esquerra i els demòcrates crítics.

-Per què l'Acadèmia Valenciana de la Llengua no ha pogut resoldre el conflicte?

-L'AVL està molt tocada. Una Acadèmia que va nàixer fruit d'un consens polític molt forçat i que va ser acceptada sense massa convicció, amb el benentès de traure el conflicte lingüístic de l'agenda política, i que a hores d'ara el PP se la passa pel for —jurídicament, políticament i a nivell institucional— està en una situació molt complicada. Ara com ara, però, és l'única institució lingüística oficial.

-Coalició Valenciana és l'última versió autòctona de l'anticatalanisme?

-Coalició Valenciana no difereix massa del que era Unió Valenciana en el seu moment, sobretot si ens reunim a l'etapa de Lizondo. La diferència és que UV ha fet una evolució en termes generals molt positiva i esperançadora, i que Coalició Valenciana ha recuperat l'essència i la doctrina reaccionària de la UV originària. El més dramàtic és que això tinga encara una projecció social de certa importància.

-Pensa que acabarà mai l'anticatalanisme a València?

-Existirà mentre al Partit Popular, a la dreta oficial, li interesse en termes de rendibilitat electoral encara que això siga una desgràcia per als valencians. El senyor Pons i el senyor Camps, en particular, no poden construir un país sobre les flames d'una ideologia reaccionària, contra Catalunya o contra el Congo belga, és provincià, reaccionari i pervers. Això només afavoreix al seu partit i interessos personals però no al conjunt del nostre poble. Estic segur que la història els passarà factura. L'esquerra, els demòcrates en general, no poden acovardir-se davant d'això, cal que defensin amb convicció, des de la serenitat, la tolerància contra els discursos xenòfobs i manipuladors, el dret a pensar diferent.